

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Sunderby sjukhus

Klinik

Neurologi

Specialitet

2025-02-06

Datum

Sunderbyn

Ort

Johan Zelano och Joachim Burman

Inspektörer

SOSFS 2015:8

Föreskrift

Styrkor

- Brett öppenvårdspanorama och därmed bred exponering för vanliga neurologiska sjukdomar.
- Mycket goda möjligheter att få finansiering för forskning/forskarutbildning.
- Mycket goda möjligheter till extern utbildning.
- Stora möjligheter till flexibel ST.
- ST-utbildning förefaller prioriterat och ST-läkare värderas högt som en del i verksamhetens framtidsstrategi.

Svagheter

- Brist på neurologisk slutenvård.
- Icke-ändamålsenliga lokaler - inga egna fasta arbetsplatser för ST-läkare
- Ganska liten fast läkargrupp.

Förbättringspotential

- Starten på ST kan göras ännu mer strukturerad, med synkroniserad klinisk exponering och samtidigt teoretisk kunskapsinhämtning. Samma princip skulle kunna användas för vikarierande underläkare före ST. Det finns goda möjligheter att styra vilka patienter som kallas till ST-läkare, vilket ger stor potential.
- Läkarstudenterna i verksamheten erbjuder en outnyttjad möjlighet för ST-läkare att handleda under handledning.
- Fler ST-läkare för att få en större kritisk massa av läkare under utbildning.
- Sjukhuset tar emot neurologiskt akut sjuka patienter, men dessa ses inte regelmässigt av ST-läkare i neurologi. ST-läkare kan idag ordna egen jourtjänstgöring eller avdelningstjänstgöring vid andra verksamheter där dessa patienter vårdas, men här skulle ett mer strukturerat samarbete nog vara av värde för framtida ST-läkare.
- Eftersom båda ST-läkarna forskare finns det mycket goda förutsättningar för att förbättra det vetenskapliga inslaget i den kliniska verksamheten, som journal clubs.
- Schemalagd handledning i en omfattning som stämmer överens med regionens riktlinjer.

STRUKTUR

A Verksamheten

Neurologi ingår i ett Neurocentrum tillsammans med rehabiliteringsmedicin. Det finns två heltidsanställda neurologer och två ST-läkare. Därtill finns återkommande stafettläkare och vikarierande neurologer, vilket ger en viss kontinuitet i bemanning och spetskompetens. Neurologerna bedriver öppenvård och konsultverksamhet mot övriga sjukhuset. I den neurologiska verksamheten ingår ingen slutenvård, vilket för ST-läkare kompenseras med sidotjänstgöringar vid många olika neurologiska verksamheter i Sverige. Mottagningen har hela det neurologiska sjukdomspanoramata för öppenvård och alla viktiga sjukdomsgrupper ses av ST-läkare. Strokeavdelning finns på sjukhuset och alla ST-läkare tjänstgör under en period vid denna. Därigenom blir tjänstgöringen tillräckligt allsidig för ST i neurologi. Det finns erforderliga regionala och lokala skriftliga anvisningar för ST.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur verksamhetens specialiseringstjänstgöring ska genomföras.
- Vårdgivaren tillhandahåller skriftliga riktlinjer för hur bedömning av ST-läkarens kompetens ska göras.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Kvalitetsindikator

- Det finns rutiner som, utöver extern granskning, anger hur kvaliteten i ST-utbildningen kontinuerligt ska utvärderas och säkerställas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Det finns två specialistläkare i neurologi med lång klinisk erfarenhet. Man har för närvarande två ST-läkare. Alla specialister är handledarutbildade. Det finns en läkarchef och specialistkompetent studierektor, som dock inte är fast anställd i verksamheten. Instruktion i klinisk vardag finns vid behov, men inte på särskilt avsatt tid.

Föreskrift

- Den huvudansvariga handledaren har ett bevis om specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Övriga handledare är legitimerade läkare med relevant specialistkompetens.
- Det finns tillgång till specialistkompetent studierektor, som har genomgått handledarutbildning.
- Det finns tillgång till handledare i en omfattning som motsvarar behovet av handledning.
- Det finns tillgång till medarbetare som kan ge nödvändiga instruktioner.

Allmänna råd

- Studierektor har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Det finns generella skriftliga instruktioner för hur handledningen av ST-läkare ska gå till.
- Handledarna ges minst en gång per år möjlighet till utbildning/uppdatering/kompetensutveckling inom området.
- Det finns skriftlig uppdragsbeskrivning för studierektorn.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Neurologmottagningen har sex undersökningsrum och ett behandlingsrum för infusioner. Det finns inga ytterligare läkararbetsplatser för enskilt arbete. Man har ett särskilt utrustat rum för behandlingskonferenser på distans vilket hålls regelbundet. Rummet används också för uppkoppling till regionala och nationella utbildningstillfällen. ST-läkare har inte egna rum och inte heller möjlighet att förvara egen litteratur. Det finns tillgång till relevanta IT-resurser, exempelvis beslutstöd.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Utrustning för diagnostik, utredning och behandling är adekvat.
- Utrustning för mottagningsverksamhet, möten och behandlingskonferens på distans är adekvat.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Det finns tillgång till relevanta IT-baserade kliniska beslutstöd, sökbar vetenskaplig databas samt stöd från bibliotek eller FoU-enhet under hela specialiseringstjänstgöringen.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens upplägg

ST-läkare tjänstgör i huvudsak inom neurologisk öppenvård vid den egna verksamheten. Från ungefär halva ST är man också konsult mot övriga sjukhuset, med specialistläkare som stöd. Man har individuellt utformade utbildningsprogram, där även sidotjänstgöringar och jourtjänstgöring planeras in. Det finns introduktionsprogram. Det är en hög grad av individuell anpassning både tjänstgöring i den egna verksamheten och vad gäller sidotjänstgöring.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Verksamheten tillhandahåller skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas, samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg. Dessa ska vara kända och användas.
- Jourtjänstgöring/beredskap utgör en adekvat del av tjänstgöringen.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjlighet att uppnå målen i målbeskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Föreskrift

- Verksamhetschefen på det tjänstgöringsställe där en ST-läkare genomför sin huvudsakliga tjänstgöring har det övergripande ansvaret för ST-läkarens ST-utbildning.
- Den ansvariga verksamhetschefen ansvarar för att det för varje ST-läkare tas fram ett individuellt utbildningsprogram och att det för varje ST-läkare utses en huvudansvarig handledare.
- Varje ST-läkare har ett utbildningsprogram som utgår från målbeskrivningen och som omfattar de utbildningsaktiviteter som behövs för att uppfylla kompetenskraven i målbeskrivningen.
- Utbildningsprogrammet följs upp regelbundet och revideras vid behov.
- Studierektorn samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildningsaktiviteter.

Allmänna råd

- Studierektorn är en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- I studierektorns arbetsuppgifter ingår att ansvara för att utarbeta introduktionsprogram för ST-läkarna.
- Studierektorn tar del av kompetensbedömningarna.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Leg läkare som arbetar vid enheten med sikte på ST och som avslutat sin BT och/eller BT-läkare som påbörjat sin ST med BT vid enheten har tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning i enlighet med ST.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

E Handledning och kompetensbedömning

I regionen finns och används strukturerade bedömningsinstrument, vilket används i den rekommenderad omfattningen. Alla ST-läkare har en handledare och man har specialistkollegier en gång per år, där studierektor deltar. Nuvarande två ST-läkare har en pragmatisk lösning vad gäller huvudhandledare som arbetar på ett annat sjukhus, men regelbundet besöker ST-läkare för sit in och har handledningssamtal på distans. Planen är att kommande ST-läkare ska ha lokalt verksamma huvudhandledare. Till viss del kan behovet av handledning fyllas av mer informell handledning från de fasta specialister som finns i den egna verksamheten. Handledning är inplanerad i tjänstgöringen - men inte i den omfattning som rekommenderas i de regionala riktlinjerna (skulle kunna schemaläggas).

Föreskrift

- Varje ST-läkare ges kontinuerligt handledning i form av stöd och vägledning med utgångspunkt i det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST-läkare.
- Varje ST-läkare har tillgång till en handledare för varje del av tjänstgöringen.
- Den huvudansvariga handledaren bedömer ST-läkarens kompetensutveckling kontinuerligt, med utgångspunkt i målbeskrivningen för specialiteten och det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns fastställda rutiner för bedömningar av ST-läkarens kompetens.
- Verksamheten har rutiner för hur den kontinuerliga bedömningen dokumenteras (För ST enligt 2015:8 är verksamhetschef ansvarig enligt ovan)

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner, samt återkoppling från de som har gett instruktionerna.
- Handledningen är inplanerad i den ordinarie tjänstgöringen för huvudansvarig handledare och ST-läkare.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör vid det tjänstgöringsställe där ST-läkaren genomför sin huvudsakliga specialiseringstjänstgöring. Om så inte är fallet ska vårdgivaren på något annat sätt säkerställa att huvudhandledaren är tillgänglig för handledning och även i övrigt har förutsättningar att utföra sitt uppdrag.
- Varje handledare har genomgått handledarutbildning som tillgodoser kraven enligt föreskriften.
- Om det finns en risk för att en ST-läkare inte kommer att uppfylla kompetenskraven bör det leda till en åtgärdsplan. En åtgärdsplan bör omfatta justeringar i det individuella utbildningsprogrammet, förändringar i vårdgivarens utbildningsinsatser eller tydligare krav på ST-läkarens insatser.
- Ändamålsenliga metoder används för bedömningar av ST-läkarens kompetens.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Tid för självstudier finns och utnyttjas regelbundet. Det finns föreläsningar på distans där ST-läkare deltar. Specifik ST utbildning i neurologi finns en gång per månad från Norrlands universitetssjukhus. En gång i veckan finns också specialitetsövergripande fortbildning, som inte är ST-specifik. ST-specifik intern utbildning med koppling till delmålen finns inte. ST-läkare har mycket goda möjligheter att delta i extern fortbildning och kurser, exempelvis Akutneurologi i Sveriges möten och Neurologiveckan.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen och individuella utbildningsprogrammet.
- ST-läkarna genomgår den utbildning som planerats i enlighet med målbeskrivningen och det individuella utbildningsprogrammet.

Allmänna råd

- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerade interna utbildningsaktiviteter.
- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerade externa utbildningsaktiviteter.
- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerad tid för självstudier.

Kvalitetsindikator

- Den teoretiska interna utbildningen är systematiskt uppbyggd med koppling till Socialstyrelsens delmål.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete

Båda nuvarande ST-läkare är forskningsaktiva och det finns goda möjligheter att inom ramen för ST bedriva forskning med stöd av regionen. Även kommande ST-läkare har tillgång till doktorandprogram och den lokala FOU-enheten. Det finns goda förutsättningar att genomföra ett skriftligt kvalitetsarbete. ST-läkare har flera vetenskapliga publikationer de senaste året som finns anslagna i verksamheten. Det finns inget naturligt forum att diskutera nya vetenskapliga rön, som till exempel journal club. ST-läkare har möjlighet att följa det systematiska patientsäkerhetsarbetet genom auskultation med chef, men det utnyttjas i praktiken inte.

Föreskrift

- ST-läkarens kompetens inom medicinsk vetenskap bedöms utifrån kunskap kring vetenskapliga metoder och forskningsetiska principer.
- ST-läkaren bedöms utifrån förmågan att kunna kritiskt granska och värdera vetenskaplig information, samt i sitt arbete ta ansvar för att omsätta och tillämpa denna kunskap.
- ST-läkaren deltar i systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete i sådan utsträckning att förutsättningar för delmåluppfyllelse föreligger.
- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Det finns goda förutsättningar för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- Det finns goda förutsättningar för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.

Allmänna råd

- ST-läkaren ges möjlighet till utbildning inom patientsäkerhetsarbete och systematiskt kvalitetsarbete.

Kvalitetsindikatorer

- Under det senaste året har av ST-läkare genomförda arbeten publicerats och/eller presenterats (av ST-läkaren) vid vetenskapliga/professionella sammankomster.
- Det finns tillgång till ett välfungerande doktorandprogram.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkare deltar i regionala ledarskapskurser. Däremot erbjuder den egna verksamheten begränsade möjligheter att öva kliniskt ledarskap, eftersom man saknar egen slutenvård. Vid enheten finns läkarstudenter från Umeå universitet, men ST-läkare deltar i mycket begränsad omfattning i undervisning av dessa. ST-läkare undervisar kollegor på interna utbildningsmöten och får återkoppling på sina kommunikativa färdigheter. ST-läkare har möjlighet att auskultera med chef, även om det inte utnyttjats ännu.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att kontinuerligt utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren bedöms kontinuerligt i medicinskt ledarskap och multiprofessionellt samarbete och återkoppling sker.
- ST-läkaren genomgår utbildning i hälso- och sjukvårdens förutsättningar i enlighet med målbeskrivning.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkaren bereds möjlighet att planera och genomföra undervisning.
- ST-läkarens kompetens i undervisning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.
- ST-läkaren bereds möjlighet att handleda medarbetare och studenter.
- ST-läkarens kompetens i handledning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i reflektion i grupp i enlighet med målbeskrivningen.

Kvalitetsindikatorer

- Det finns möjlighet att auskultera hos chefer och ledare inom organisationen.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.